

Innst. S. nr. 258

(2006-2007)

Innstilling til Stortinget fra utenrikskomiteen

St.meld. nr. 27 (2006-2007)

Innstilling fra utenrikskomiteen om samarbeidet i Organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europa (OSSE) i 2006

Til Stortinget

SAMMENDRAG

Regjeringen ser samarbeidet i OSSE som en viktig del av arbeidet for å fremme stabilitet, trygghet, demokrati og menneskerettigheter i hele OSSE-området. OSSE er som regional organisasjon det eneste sikkerhetsforum der alle land i Europa, Sentral-Asia, Sør-Kaukasus, samt Russland, USA og Canada deltar på like fot. Regjeringen legger stor vekt på OSSEs visjon om en samlet region preget av stabilitet, fravær av konflikter, og der alle borgere er sikret grunnleggende rettigheter. Videre er Regjeringen opptatt av at OSSEs brede rolle på det sikkerhetspolitiske området videreføres. Det innebærer at tradisjonell sikkerhet og stabilitet må ses i nær sammenheng med menneskelig sikkerhet og økonomisk og miljømessig utvikling.

Fra norsk side er Regjeringen tilfreds med at OSSE raskt har klart å tilpasse seg endringene i den europeiske sikkerhetspolitiske arkitektur og dermed til å møte nye sikkerhetstrusler. En er likeledes opptatt av å styrke OSSEs rolle i å sikre at deltakerlandene oppfyller sine grunnleggende forpliktelser når det gjelder demokrati, menneskerettigheter og viljen til å løse konflikter med fredelige midler. Gjennom dette arbeidet bidrar OSSE til å forberede landene på eventuelle nye utvidelser av EU og NATO. Norge er videre opptatt av å styrke samarbeidet mellom FN, EU, Europarådet og NATO og å se innsatsen til disse organisasjonene i sammenheng.

Regjeringen anser OSSEs felles verdigrunnlag og brede tilnærming til sikkerhet som organisasjonens fremste styrke. Regjeringen er derfor opptatt av at OSSE fortsatt skal rette oppmerksomheten mot de

utfordringer som krever en bred tilnærming. Dette gjelder i første rekke etniske og regionale konflikter, organisert kriminalitet, handel med mennesker, våpen og narkotika og internasjonal terrorisme. Norge har påtatt seg et særlig ansvar når det gjelder OSSEs innsats i kampen mot organisert kriminalitet. Regjeringen ser videre positivt på de drøftinger man har i OSSE når det gjelder miljø, klimaendringer og sikkerhet.

En annen helt sentral oppgave for OSSE er å bidra til en løsning av de gjenværende konfliktene på Vest-Balkan, i Sør-Kaukasus og i Moldova. Regjeringen legger derfor stor vekt på OSSEs rolle som forum for å håndtere og forebygge konflikter. I tillegg til vårt engasjement i OSSE vil Norge fortsette å bidra konkret til til-litskapende tiltak gjennom direkte prosjektstøtte. Samtidig mener Regjeringen at deltakelse i OSSE forplikter deltakerlandene til selv å bidra til å løse konflikter med fredelige midler.

Regjeringen er opptatt av å styrke arbeidet for demokrati og menneskerettigheter. På dette området har OSSE et særlig ansvar for å bidra til demokratiske reformer i deltakerlandene. Dette er viktig for å forebygge destabiliserende interne og regionale konflikter. Det er derfor viktig at alle OSSEs deltakerland står ved sine forpliktelser på dette området. Forslag om å begrense OSSEs engasjement for demokrati og menneskerettigheter er følgelig ikke i tråd med norske holdninger. Fra norsk side tok vi derfor under OSSEs utenriksministermøte i Brussel i desember 2006 til orde for å rette oppmerksomheten mot organisasjonens kjernefunksjoner og avslutte drøftingene av institusjonelle spørsmål.

OSSEs Kontor for demokratiske institusjoner og menneskerettigheter, ODIHR, har et særlig ansvar i forhold til valg og valgobservasjon i hele OSSE-området. ODIHRs arbeid er avgjørende for å opprettholde demokratiske standarder i deltakerlandene. Norge vil derfor arbeide for ODIHRs fortsatte uavhengighet. Samtidig støtter vi forslag om å sikre større geografisk spredning blant valgobservatørene, mer bruk av russisk

som språk i valgobservasjonene og større åpenhet i utvelgelsen av lederne for valgobservasjonssendelagene.

Regjeringen vil arbeide for å styrke OSSEs innsats for sikkerhetssektorreform med vekt på politi- og justissektoren. Denne innsatsen er av betydning for å bygge velfungerende rettsstater og bekjempe korrupsjon og organisert kriminalitet. Norge har særskilt erfaring på dette området gjennom det omfattende internasjonale engasjementet til norsk politi og gjennom den såkalte Styrkebrønnen som består av norske dommere, politijurister, forsvarsadvokater og fengselsrådgivere. Regjeringen vil videreføre innsatsen på dette området.

OSSE har i en årrekke vært viktig for å bygge tillit mellom deltakerlandene gjennom tillitskapende tiltak og avtaler om konvensjonell nedrustning. Som en følge av at Russland ikke har oppfylt sine forpliktelser fra OSSEs toppmøte i Istanbul i 1999 om uttrekning av styrker og materiell fra Moldova og Georgia, har den tilpassede avtalen om konvensjonell nedrustning i Europa ikke trådt i kraft. Inntil en får en avklaring i dette spørsmålet, må en regne med at fortsatt manglende fremgang for arbeidet med konvensjonell nedrustning vil vedvare.

Ledelsen av OSSE ivaretas av de enkelte deltakerland i ett år av gangen. Norge hadde formannskapet i 1999. Regjeringen ser det som viktig at alle deltakerland føler eierskap til organisasjonen og arbeider for dens verdier og standarder. Derfor er det positivt at Kasakhstan har lansert sitt kandidatur som formannskap i OSSE i 2009. Etter Regjeringens vurdering må Kasakhstan stå fullt og helt bak OSSEs standarder og verdier og gjennomføre nødvendige politiske og demokratiske reformer. Ved å vise en slik positiv utvikling vil Kasakhstan være rede til å lede organisasjonen i 2009.

For Norge er det viktig at OSSEs politiske hovedprioriteringer følges opp gjennom tildeling av tilstrekkelige midler. Budsjettnivået må reflektere organisasjonens faktiske behov og sette organisasjonen i stand til å utføre sitt arbeid på en effektiv måte. Norsk side er opptatt av at OSSEs feltarbeid fortsatt må prioriteres. Norge arbeider for at tilstrekkelige ressurser må settes av til bl.a. bygging av rettsstaten og innsats på politissektoren, kampen mot menneskehandel, likestilling, menneskerettigheter, håndvåpen og destruksjon av ammunisjon. En er særlig opptatt av at OSSE må ha tilstrekkelige ressurser til feltoperasjonene. Norge ønsket også økte ressurser til OSSEs arbeid med valgspørsmål. Arbeidet med å revidere OSSEs finansielle regelverk har pågått i en årrekke, og behovet for at OSSE får på plass en økonomiforvaltning i samsvar med internasjonale standarder blir stadig mer presserende.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, lederen Olav Akselsen, Vidar Bjørnstad, Marit Nybakk, Hill-Marta Solberg og Anette Trettebergstuen, fra Fremskrittspartiet, Morten Høglund, Siv

Jensen og Øyvind Vaksdal, fra Høyre, Erna Solberg og Finn Martin Vallersnes, fra Sosialistisk Venstreparti, Ågot Valle, fra Kristelig Folkeparti, Dagfinn Høybråten, fra Senterpartiet, Alf Ivar Samuelson, og fra Venstre, Anne Margrethe Larsen, viser til at OSSE er den eneste sikkerhetsorganisasjonen der alle europeiske land, innbefattet Russland og landene i Kaukasus, og land i Sentral-Asia, USA og Canada deltar på like fot. Ved tilstedeværelse i de ulike landene, med egne kontorer, demokratiserings- og menneskerettighetsprogrammer og innsats for å skape dialog, spiller OSSE en viktig rolle i de omstillingene som pågår, særlig i Sentral-Asia og Kaukasus.

Komiteen har merket seg at OSSE raskt har klart å tilpasse seg endringene i den europeiske sikkerhetspolitiske arkitektur, noe som gjør organisasjonen bedre skikket til å møte nye sikkerhetstrusler.

Komiteen vil understreke OSSEs rolle i å sikre at deltakerlandene oppfyller sine grunnleggende forpliktelser når det gjelder demokrati, menneskerettigheter og viljen til å løse konflikter med fredelige midler.

Komiteen er tilfreds med organisasjonens oppmerksomhet rundt etniske og regionale konflikter, organisert kriminalitet, menneskehandel, våpenhandel og narkotikahandel, samt internasjonal terrorisme. Komiteen har merket seg at Norge har påtatt seg et særlig ansvar når det gjelder OSSEs innsats i kampen mot organisert kriminalitet.

Komiteen er videre tilfreds med OSSEs fokus på å bidra til en løsning av de gjenværende konflikter på Vest-Balkan, i Sør-Kaukasus og i Moldova. Komiteen har i den forbindelse merket seg at Regjeringen, i tillegg til engasjement i OSSE, vil bidra konkret til tillitskapende tiltak gjennom direkte prosjektstøtte.

Komiteen vil vise til at OSSE har et særlig ansvar for å bidra til demokratiske reformer i deltakerlandene, bl.a. for å forebygge destabiliserende interne og regionale konflikter. Det er derfor avgjørende at medlemslandene står ved sine forpliktelser på dette området.

Komiteen slutter seg til Regjeringens fokus på å opprettholde OSSEs engasjement for demokrati og menneskerettigheter, og er tilfreds med den holdning som ble utvist fra norsk side under utenriksministermøtet i Brussel i desember 2006.

Komiteen er kjent med at OSSE både gjennom ODIHR og den parlamentariske forsamlingen har et særlig ansvar i forhold til valg og valgobservasjon i hele OSSE-området, et arbeid som er avgjørende for å opprettholde demokratiske standarder i deltakerlandene.

Komiteen er kjent med at det er en til dels vanskelig situasjon i OSSE knyttet til valgobservasjoner, og særlig gjelder det forholdet mellom den parlamentariske forsamlingen og ODIHR. Komiteen mener det er uheldig for OSSEs arbeid at det synes å være uavklarte ansvarsforhold mellom disse organisasjonene. Komiteen mener derfor at man fra norsk side må bidra aktivt for å skape klarhet og ro, og sørge for at ikke interne uoverensstemmelser overskygger viktig demokratifremmende arbeid.

Valgobservasjoner gjennomføres, med få unntak, i de nye demokratiene i Øst- og Sentral-Europa samt Sentral-Asia. Komiteen mener det vil være positivt at man fra norsk side, ved neste stortingsvalg, inviterte OSSE til å foreta en fullverdig valgobservasjon. Komiteen mener dette vil være et bidrag til demokratiarbeidet i OSSE. Komiteen er kjent med at det tidligere har vært internasjonale observatører til stede ved norske valg, men mener dette kan forsterkes ved å bli eksaminert av OSSE.

Komiteen har merket seg Regjeringens målsetting med å styrke OSSEs innsats for sikkerhetssektorreform med vekt på politi- og justissektoren. Dette er av betydning for å bygge velfungerende rettsstater og bekjempe korrupsjon og organisert kriminalitet. Norge har erfaring på dette området gjennom det omfattende internasjonale engasjementet til norsk politi, og gjennom samarbeidet mellom norske dommere, politijurister, forsvarsadvokater og fengselsrådgivere. Komiteen er tilfreds med at Regjeringen vil videreføre innsatsen på dette området.

Komiteen er kjent med at ledelsen av OSSE ivaretas av de enkelte deltakerland for ett år av gangen, og

at Norge hadde formannskapet i 1999. Komiteen vil understreke at det er avgjørende at alle deltakerland føler eierskap til organisasjonen og arbeider for organisasjonens verdier og standarder, og at de viser vilje til å gjennomføre politiske og demokratiske reformer dersom dette er nødvendig.

Komiteen har merket seg at Kasakhstan har lansert sitt kandidatur som formannskap i OSSE i 2009. Komiteen mener i likhet med Regjeringen at Kasakhstan må vise en positiv og demokratisk utvikling med støtte til OSSEs standarder og verdier for å kunne være rede for denne oppgaven.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har ellers ingen merknader til meldingen og rår Stortinget til å gjøre slikt

v e d t a k :

St.meld. nr. 27 (2006-2007) - om samarbeidet i Organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europa (OSSE) i 2006 - vedlegges protokollen.

Oslo, i utenrikskomiteen, den 6. juni 2007

Olav Akselsen
leder

Øyvind Vaksdal
ordfører

